

Quo vadis, kirkko?

Kirkon johtamisforum 16.1.2020, Helsinki

YTT, TT, johtaja Hanna Salomäki
Kirkon tutkimuskeskus

Kun vuosikymmen on loppunut,

luterilainen kirkko alkaa Suomessa lähestyä fifty-fifty-tilannetta jäsenmäärän osalta

toimituksiin osallistuminen on selvästi nykyistä alhaisempaa

seurakuntalaisiin pidetään yhteyttä, myös entisiin ja tuleviin jäseniin

osallistujat luovat toimintaa myös ilman työntekijöitä, joita on kirkossa huomattavasti nykyistä vähemmän

milleniaalisukupolvet ovat löytäneet tapansa olla yhteydessä kirkkoon

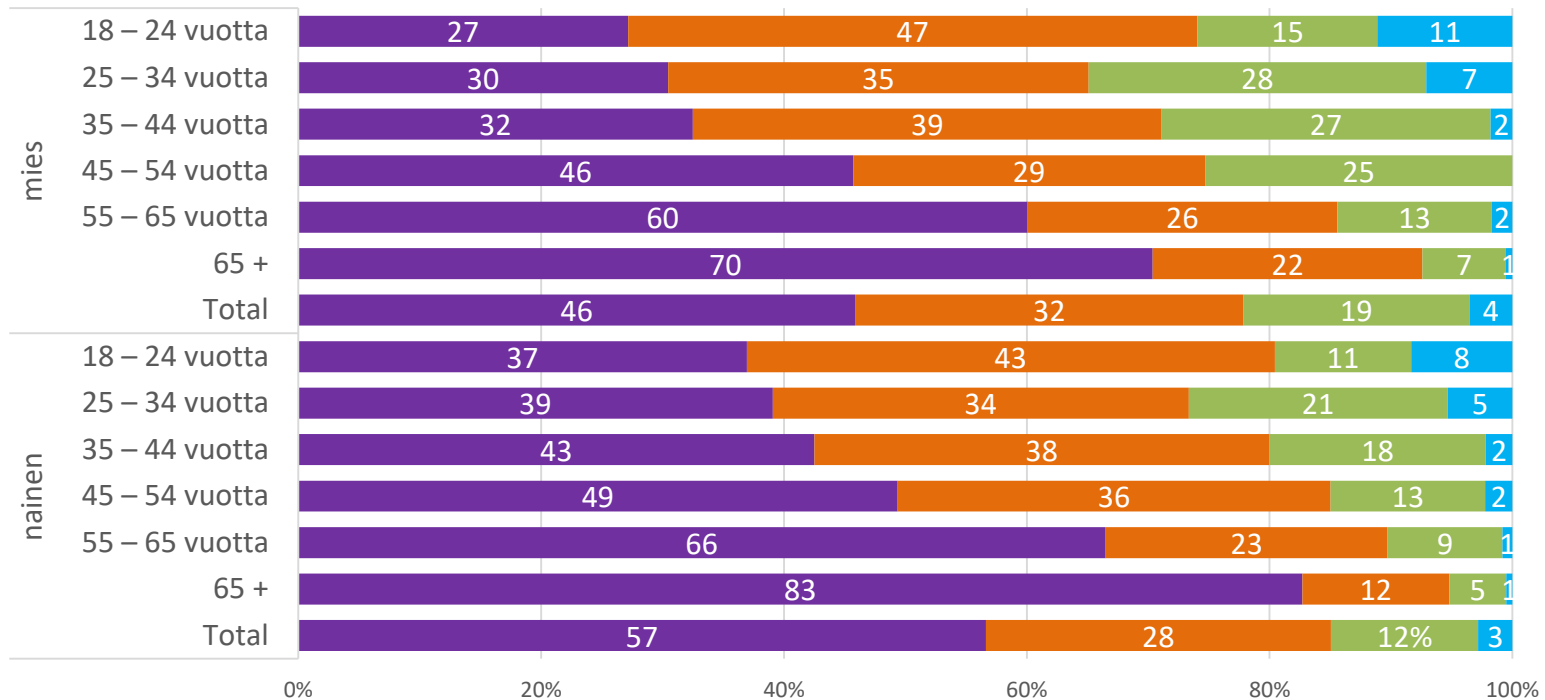

Kansankirkon murroskohdat

- Sukupolvien erilaiset tavat rakentaa jäsenyyttä: tapaan perustuva suhde kirkon jäsenyyteen muutoksessa
- Individualisaatio ja sekularisaatio (mm. Pullock)
  - Yksilön uskonnollisuus irtautuu uskonnollisista instituutioista ja autonomiset ratkaisut korostuvat
  - Uskonnon merkitys vähenee yksilön tasolla, erityisesti nuoremmalla ikäryhmällä
- Nuoren sukupolven uskonnollisuudessa korostuvat **autonomisuus** ja **autenttisuus**
  - Uskonnon tulee olla henkilökohtaisesti merkityksellistä

- haluan ehdottomasti olla kirkon jäsen koko elämäni
- toistaiseksi kirkon jäsenyys on minulle merkittävä asia
- olen joskus ajatellut kirkosta eroamista
- todennäköisesti eroan joskus kirkosta

Kirkolliset toimitukset kohtaamisen kanavana

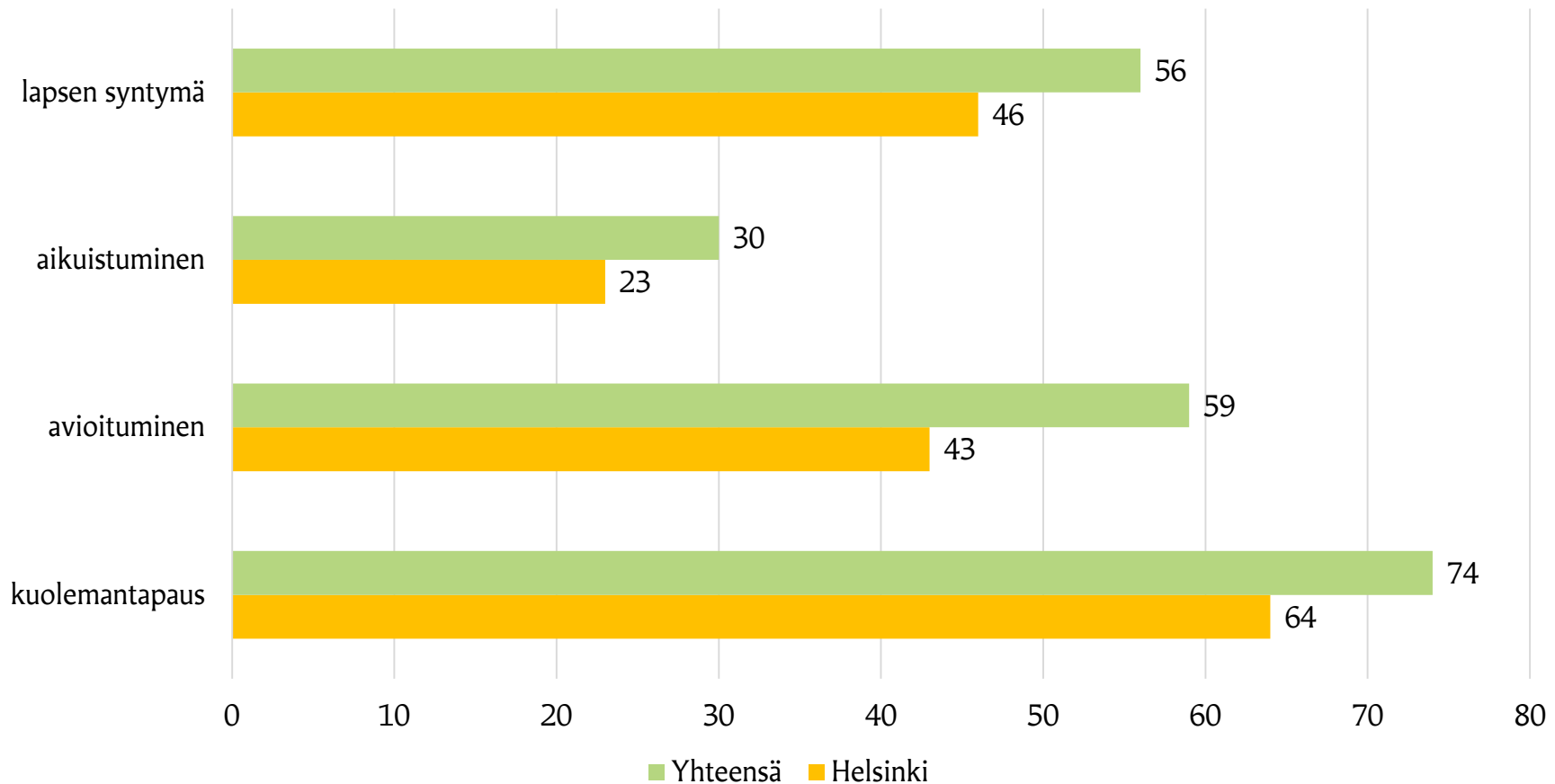

- Itsenäinen rooli suhteessa kirkkoon ilmenee myös toimituksissa: erityisesti nuori sukupolvi ei pidä niitä itsestään selvänä (+jäsenyyden puute)
  - Mutta onko löydetty tai etsitty muunlaisia kohtaamisen kanavia eri ikäryhmille? Yritetäänkö tavoittaa kastamattomia?
  - Mihin toimituksista vapautuva työaika käytetään?
- Ennakoitavissa myös kirkollisten hautausten väheneminen (myös rippikouluosallistuminen)

Uskonnollisen seremonian tärkeys elämänkaaren eri juhlissa

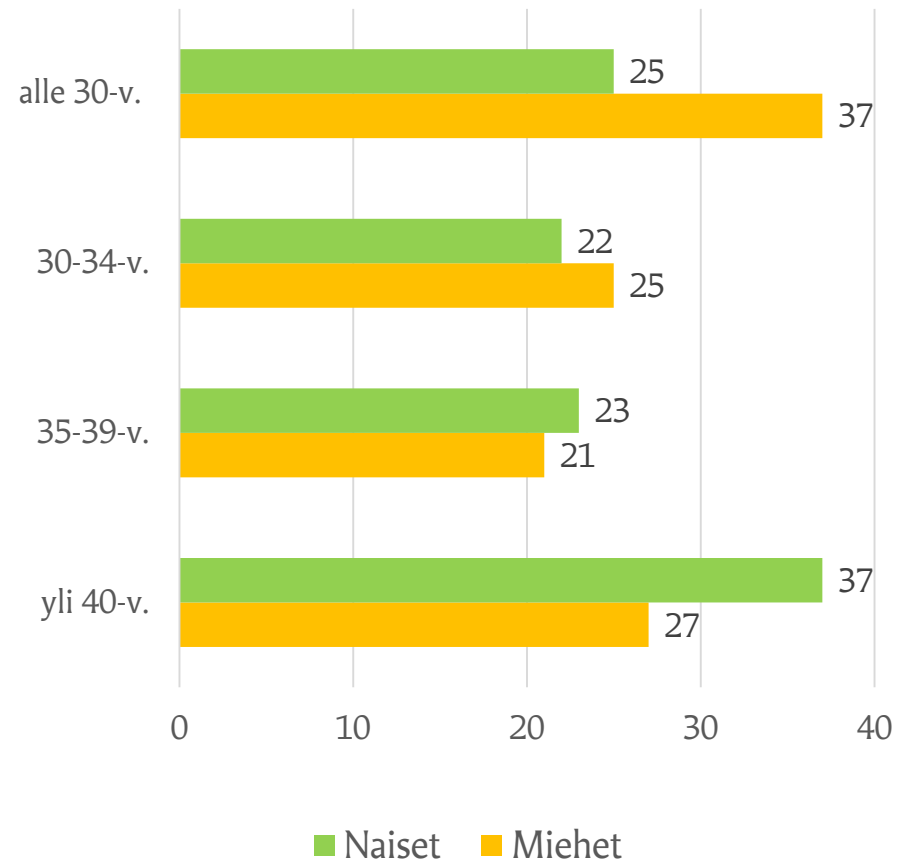

Kastekysely 2019, N=1029; Helsinki n=125 (erittäin tärkeä tai tärkeä, %)

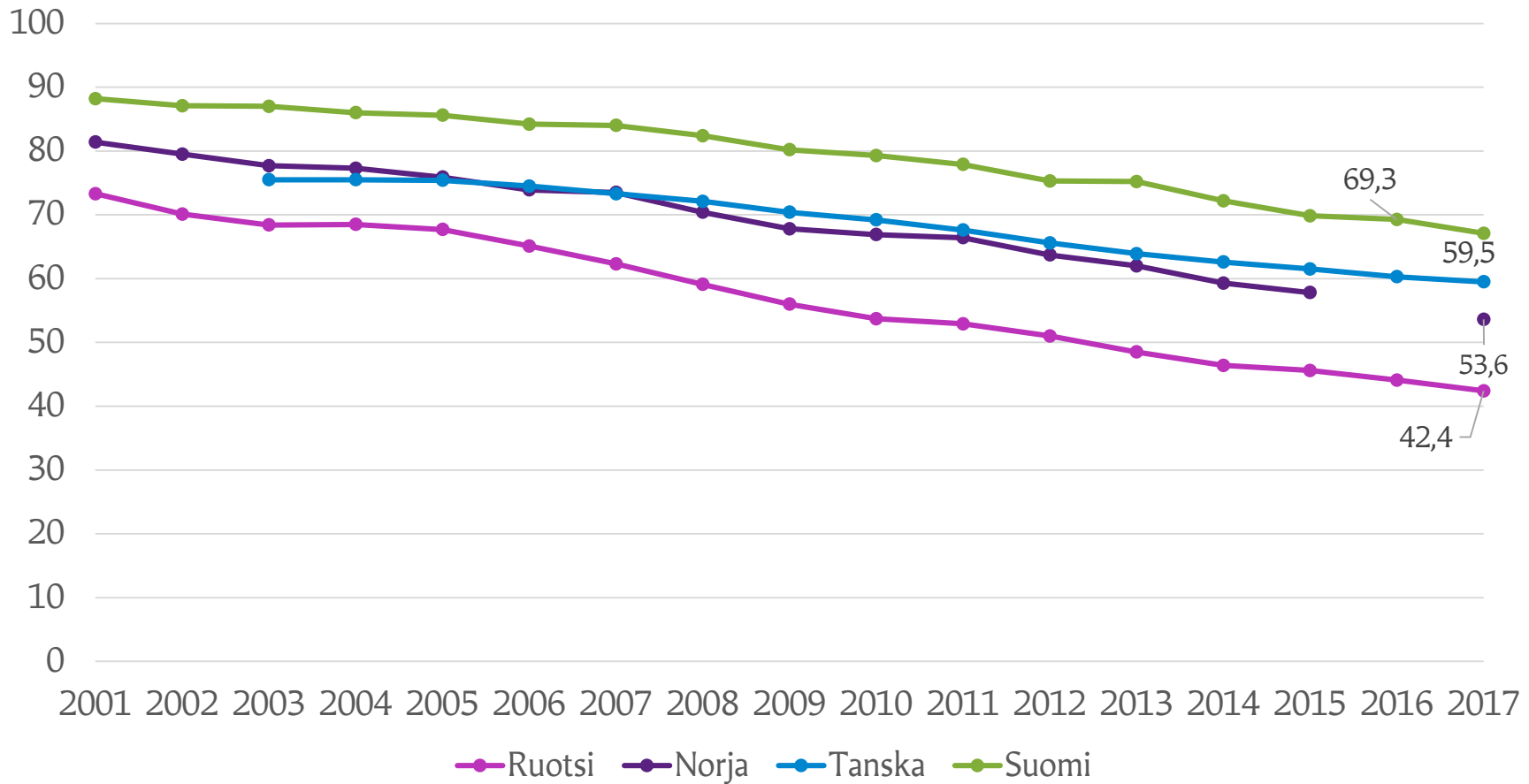
Sukupuolimurros suhtautumisessa uskontoon [†] elämänkaaren juhlissa Kastekysely 2019, N=1029

- Uskonnollista seremoniaa **erittäin tärkeänä** pitävien osuus lapsen syntymän yhteydessä
- Nuorten naisten rooli perinteiden siirtäjänä (esim. Brown)

Kastettujen osuudet Pohjoismaissa 2000-luvulla

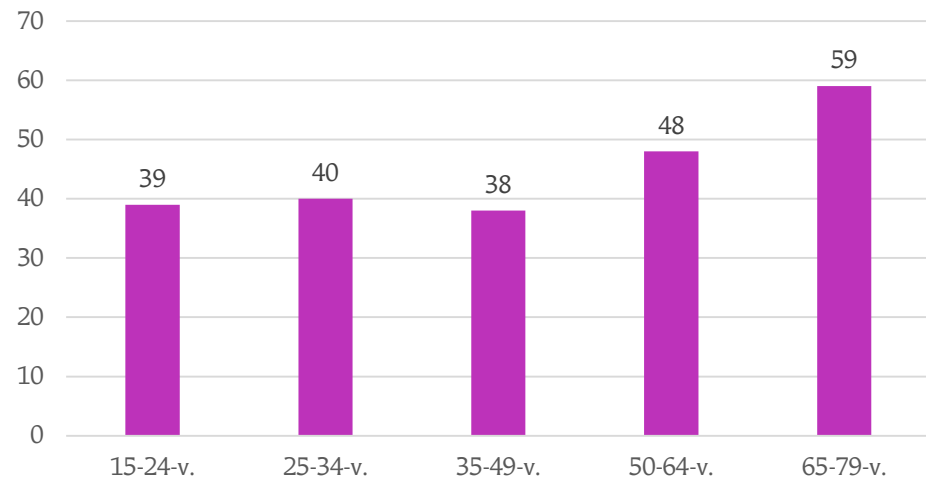
Kirkko, uskonto ja juhla-ajat

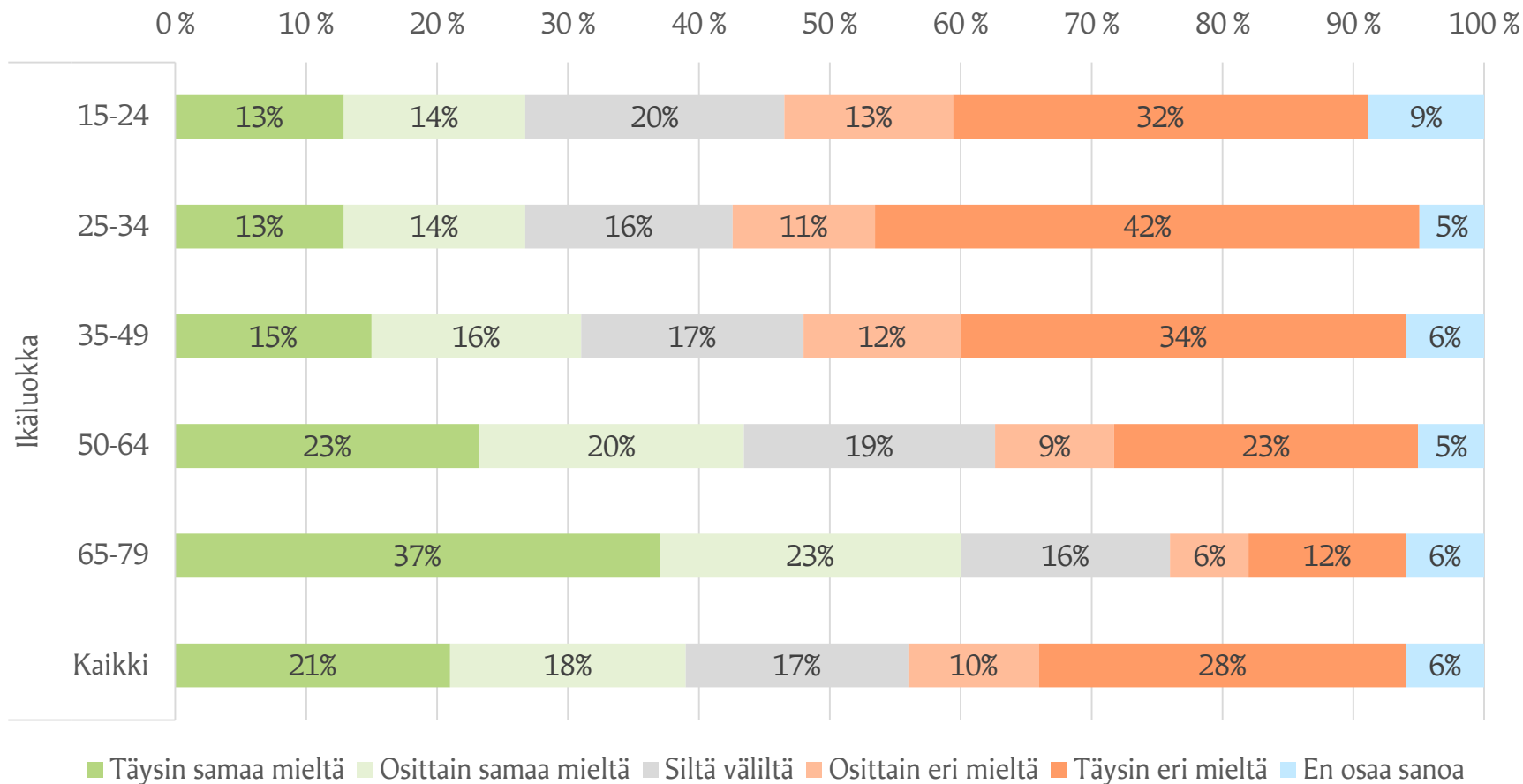
- Uskonnon roolin muutos ilmenee myös suhteessa juhlapyhiin
- Uskonnottomuuden nousu -> kritiikki
- Myös kotien uskonnollisuus muuttunut

Lapsuudenkodissani käytiin joulukirkossa

"Joulun sanoma Jeesuksen syntymästä on tärkeä minulle" Gallup Ecclesiastica 2019.

Kirkon tutkimuskeskus/Taloustutkimus. N=4310, %

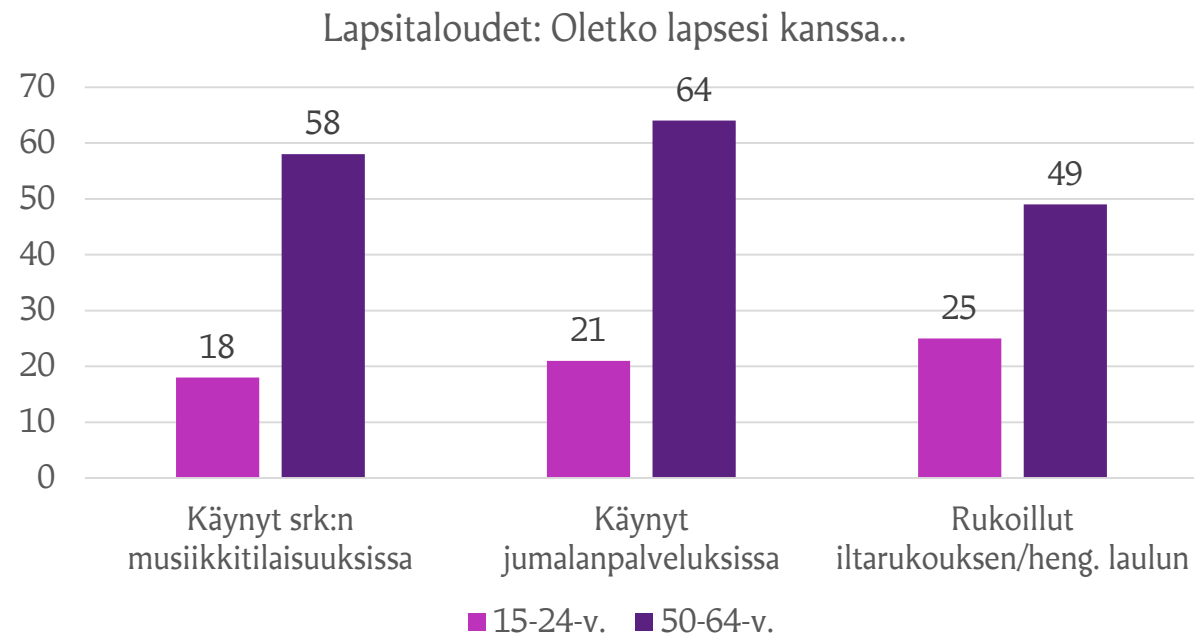
Uskonto sukupolvien ketjussa

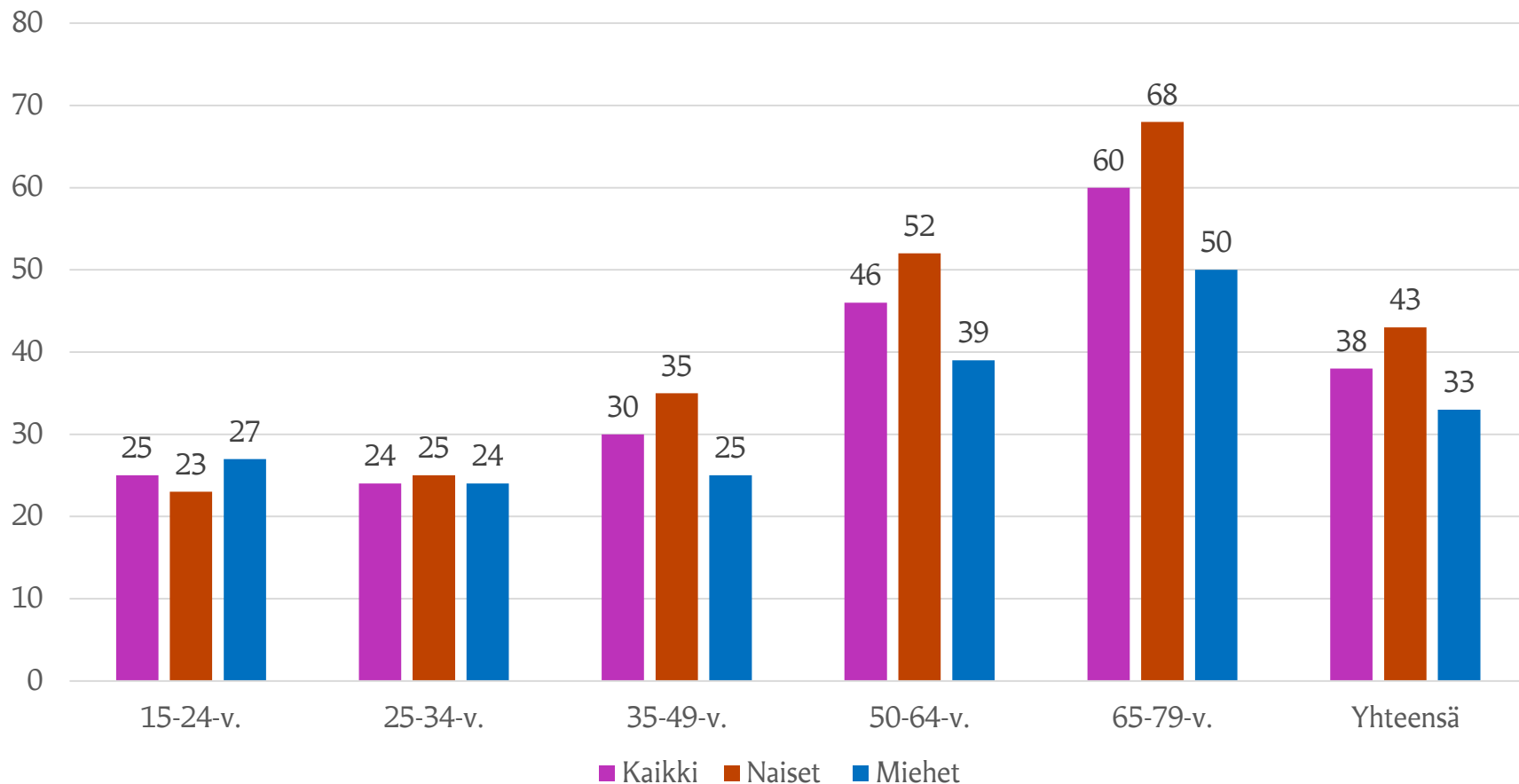

Kristillisen perinteen siirto

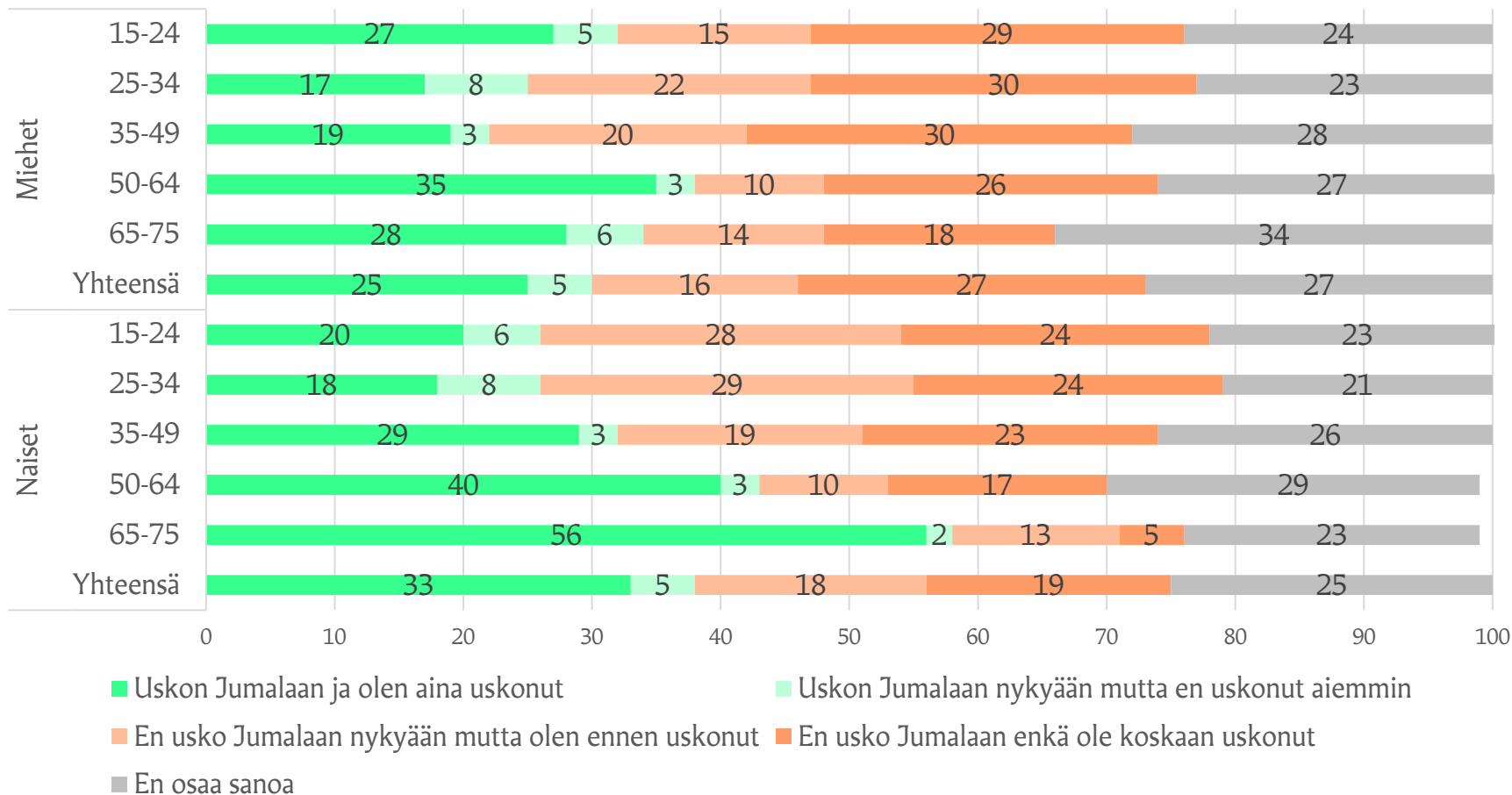
- Keskeisenä syynä uskonnon merkityksen vähenemiselle nähdään katkos perinteen siirrossa: vanhempien rooli
- Entistä vahvempaa tukea tarvitaan kotien kristillisyyden tukemiseen

Iltarukouksen opettaminen (jos oli tai olisi lapsia), Gallup Ecclesiastica 2019. Kirkon tutkimuskeskus/Taloustutkimus. N=4310, %

Alle 35-vuotiaista naisista vain neljännes uskoo Jumalaan (ISSP 2018, N=1229)

Pitkäaikaisen kirkkosuhteen merkitys

Milloin päätös kastamisesta tehdään?

Kastekysely 2019, (N=1029)

				
Ennen parisuhteen muodostamista	Tutustumisaikana	Parisuhteen vakiinnuttua	Raskausaikana	Lapsen syntymän jälkeen
43 %	3 %	11 %	25 %	9 %

Kansankirkko 2.0?

- Jäsenosuus ei kerro itsessään kirkon toimivuudesta, tavoitavuudesta tai merkittävydestä, mutta sillä on yhteys
  - Toiminnan laajuuteen: mitä voidaan jatkaa
  - Henkilöstöön: paljonko tulee supistaa
  - Toimintakulttuuriin ja tiloihin
  - Osallistumiseen mm. koulun, armeijan, sairaaloiden toimintaan ja valtiollisissa yhteyksissä
- Tarvitaan jäsenhakua ja jäsenpitoa. Tarvitaanko myös jäsenetuja?

Miten kirkko voisi vahvistua, vaikka pienentyisi?

- Missionaarinen kirkko on laajeneva kirkko: tavoitteellinen siltojen rakentaminen
- Suomessakin kasvavia työmuotoja
  - Esim. uudet jumalanpalvelusyhteisöt (Hannikainen)
  - Seurakuntalaisten päästävä ”osakkaiksi”
- Kasvavien seurakuntien tunnusmerkkejä (Voas & Watt 2014)
  - Reagointi muutokseen
  - Työntekijät ja seurakuntalaiset toimivat yhdessä
  - Suunnitelmat eivät välttämättä toistettavissa – jokaisen alueen löydettävä omat toimintansa

Kävijä havaittu, oleskelu sallittu

